

22

Besluit van 29 december 1993, houdende regels over het aanbrengen van het kca-logo op aangewezen categorieën van produkten (Besluit kca-logo)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 30 maart 1993, nr. MJZ30393025, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving;

Gelet op artikel 10.6, eerste lid, van de Wet milieubeheer;

De Raad van State gehoord (advies van 1 september 1993, no.93.002901);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 22 december 1993, nr. MJZ22d93006, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving;

Hebben goedgevonden en verstaan

Artikel 1

In dit besluit en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. produkt: stof, preparaat of ander produkt bestemd voor huishoudelijk gebruik;
- b. klein chemisch afval: afvalstoffen die in kleine hoeveelheden vrijkomen en die in het Besluit aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen worden aangewezen als gevaarlijke afvalstoffen, alsmede huishoudelijke afvalstoffen die ingevolge artikel 4, eerste lid, van dat besluit niet als gevaarlijke afvalstoffen worden aangemerkt;
- c. kca-logo: door Onze Minister bij ministeriële regeling als zodanig vastgestelde aanduiding ten behoeve van het gescheiden houden en gescheiden afgeven van produkten.

Artikel 2

1. Degene die als producent of importeur een produkt in Nederland op de markt brengt dat behoort tot een in bijlage 1 bij dit besluit aangewezen categorie en dat is aangewezen bij ministeriële regeling, voorziet dit produkt van het kca-logo.

2. Degene die als producent of importeur een produkt in Nederland op de markt brengt dat behoort tot een in bijlage 2 bij dit besluit aangewezen

categorie en dat is aangewezen bij ministeriële regeling, voorziet de verpakking ervan van het kca-logo.

3. De in het eerste en tweede lid bedoelde verplichting geldt niet, indien de stoffen, vermeld in bijlage II van het Besluit aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen zich in het afvalstadium van het produkt, daarin bevinden in een concentratie die kleiner is dan de in die bijlage aangegeven concentratiegrenswaarde.

Artikel 3

Onze Minister kan bij de ministeriële regeling, bedoeld in artikel 2, eerste en tweede lid, een produkt aanwijzen dat in het afvalstadium geen klein chemisch afval is, indien het in het belang van een doelmatige inzameling wenselijk is dat dit produkt wordt ingezameld tezamen met gelijksoortige produkten die klein chemisch afval zijn en die bij de ministeriële regeling eveneens zijn of worden aangewezen.

Artikel 4

1. Het kca-logo wordt duidelijk en onuitwisbaar aangebracht op het produkt dan wel, indien het een produkt betreft als bedoeld in artikel 2, tweede lid, op de verpakking, door middel van een etiket of door middel van opdruk.

2. Een etiket als bedoeld in het eerste lid, wordt zodanig op het produkt dan wel op de verpakking aangebracht, dat het zich na normaal gebruik in het afvalstadium nog op het produkt dan wel op de verpakking bevindt.

3. Het kca-logo wordt afgebeeld op een door Onze Minister bij ministeriële regeling aangegeven wijze.

4. Het kca-logo wordt op een zodanige plaats aangebracht, dat het, ook in het afvalstadium van het produkt onderscheidenlijk de verpakking, goed zichtbaar is.

Artikel 5

De verplichting voor een importeur van een produkt om dit produkt of de verpakking ervan te voorzien van het kca-logo geldt niet, indien het produkt of de verpakking is voorzien van een aanduiding die in een lid-staat van de Europese Gemeenschap van overheidswege is vastgesteld terzake van het gescheiden houden en gescheiden afgeven van produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval zijn.

Artikel 6

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 1994.

2. Ten aanzien van produkten die behoren tot een in bijlage 1 of 2 bij het besluit aangegeven categorie en die op 1 juli 1994 reeds vervaardigd of in Nederland op de markt aanwezig waren, blijft dit besluit tot 1 juli 1995 buiten toepassing.

Artikel 7

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit kca-logo.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 8 februari 1994, nr. 27

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 29 december 1993

Beatrix

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
J. G. M. Alders

Uitgegeven de *achttiende* januari 1994

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Bijlage 1 bij het Besluit kca-logo

Categorieën van produkten waarop het kca-logo wordt aangebracht:

1. batterijen die niet vallen onder de werkingssfeer van het Besluit van 15 september 1992 tot vaststelling van regels inzake batterijen en accu's die kwik, cadmium of lood bevatten (Stb. 486);¹
2. gasontladingslampen;
3. kwikhoudende thermometers;²
4. oliefilters.

¹ Indien de batterijen bestaan uit knoopcellen, mag het kca-logo ook worden aangebracht op de verpakking

² Het kca-logo mag ook worden aangebracht op het omhulsel waarin de thermometer gedurende de periode dat deze in gebruik is, wordt bewaard

Bijlage 2 bij het Besluit kca-logo

Categorieën van producten op de verpakking¹ waarvan het kca-logo wordt aangebracht:

1. bestrijdingsmiddelen;
2. cosmetica;
3. fotochemicaliën;
4. inkten en inktverwijderingsmiddelen;
5. lijmen en kitten;
6. minerale en synthetische olieproducten;
7. reinigings- en onderhoudsmiddelen;
8. smeermiddelen;
9. verf en verfproducten;
10. verfverduunnings- en verwijderingsmiddelen;
11. zuren en logen.

¹ Ingeval van een verpakking met een nominale inhoud van 5 ml of minder, mag het kca-logo ook worden aangebracht op de verpakking die zich rechtstreeks om de verpakking bevindt

NOTA VAN TOELICHTING

1. Inleiding

Sedert het verschijnen van de nota «Wie het kleine niet eert .....» (Kamerstukken II 1987/88, 19 556, nr. 3) zijn binnen gemeenten steeds meer mogelijkheden gecreëerd om klein chemisch afval gescheiden van de rest van het huishoudelijk afval aan te bieden. Via landelijke en lokale voorlichtingscampagnes is consumenten gewezen op de milieu-hygiënische problemen verbonden aan de verwijdering van deze specifieke stroom huishoudelijk afval en opgeroepen tot het apart houden en gescheiden inleveren ervan.

Gescheiden inzameling van klein chemisch afval is van belang om te voorkomen dat dit afval tezamen met de rest van het huishoudelijk afval of bedrijfsafval wordt gestort of verbrand. Daarnaast is gescheiden inzameling ook van belang ten behoeve van hergebruik.

Inmiddels beschikt vrijwel elke gemeente over een depot, waar het klein chemisch afval kan worden aangeleverd. Daarnaast functioneren vaak additionele inzamelmiddelen als de chemocar en is in sommige gemeenten reeds overgegaan tot het huis aan huis ophalen van klein chemisch afval via de zogenaamde milieubox. Er wordt voornamelijk niet overwogen gescheiden inzameling van klein chemisch afval van overheidswege voor te schrijven.

Ter ondersteuning van de gemeentelijke inzamelactiviteiten van klein chemisch afval is het wenselijk duidelijkheid te scheppen omtrent de produkten die voor inzameling in aanmerking komen. In dit besluit wordt daartoe voorgeschreven dat de producent of importeur van een produkt dat in het afvalstadium klein chemisch afval is en dat bij ministeriële regeling wordt aangewezen, dit produkt dient te voorzien van een aanduiding die aangeeft dat het produkt in het afvalstadium gescheiden moet worden gehouden en gescheiden dient te worden aangeboden. Op deze wijze wordt de burger op een directe wijze duidelijk gemaakt welke produkten na gebruik apart gehouden moeten worden en afzonderlijk afgegeven. Daarmee wordt tevens uitvoering gegeven aan actiepunten A 212A van het Nationaal Milieubeleidsplan plus (Kamerstukken II, 1989/90, 21 137, nr. 21), waarin met zoveel woorden is aangegeven dat er een logo dient te worden ingevoerd voor produkten die in het afvalstadium als klein chemisch afval moeten worden aangemerkt.

2. Doelstelling van het besluit

Om de consument duidelijk te maken welke produkten uit huishoudens in het afvalstadium in ieder geval dienen te worden aangeboden als klein chemisch afval is in dit besluit de verplichting opgenomen om produkten die in het afvalstadium tot de categorie klein chemisch afval behoren, te voorzien van een kca-logo. De aanduiding zal bij ministeriële regeling worden vastgesteld. De verplichting tot het opbrengen van de aanduiding geldt ten aanzien van produkten die bestemd zijn voor huishoudelijk gebruik. De verplichting rust op de producent of importeur van het betrokken produkt. Met dit besluit kan deze verplichting gelijktijdig en op dezelfde wijze worden opgelegd aan de diverse producenten en importeurs van produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval zijn. Een vrijwillige regeling is hiervoor niet de aangewezen weg.

Het kca-logo geeft aan dat het betrokken produkt in het afvalstadium apart gehouden moet worden en apart moet worden afgegeven. Het is als zodanig een verwijderingsadvies. Via voorlichting zal de burger duidelijk dienen te worden gemaakt wat de betekenis is van het kca-logo en op welke concrete wijze hij zich in een gemeente van deze produkten kan ontdoen.

Het op produkten aanbrengen van een aanduiding die de consument

wijst op het belang deze produkten in het afvalstadium gescheiden te houden van de rest van het huishoudelijk afval, vormt een belangrijke ondersteunende bijdrage aan de doelstelling van gescheiden inzameling van klein chemisch afval.

Ik wijs er in dit verband nadrukkelijk op dat het kca-logo dat op het produkt of de verpakking ervan dient te worden aangebracht, geen kwaliteitsoordeel bevat over het produkt. Het logo wil de consument aanbevelen produkten of restanten daarvan in het afvalstadium gescheiden te bewaren en af te geven. Daarmee wordt geen uitspraak gedaan over de kwaliteit van het betrokken produkt (zie ook de passage over de milieukeur onder punt 4 van deze toelichting).

Het invoeren van een verplichting om produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval zijn, te voorzien van een kca-logo is niet voldoende om gescheiden inzameling gestalte te geven. Zoals aangegeven zal voorlichting noodzakelijk zijn om de consument de boodschap van het kca-logo over te brengen, opdat deze daadwerkelijk het betrokken produkt in het afvalstadium gescheiden houdt en aanlevert. Als onderdeel van de meerjarige campagne over huishoudelijk afval worden dan ook voorlichtingscampagnes over klein chemisch afval gevoerd. In het eerste deel van deze campagne wordt aangegeven welke produkten in het afvalstadium al dan niet klein chemisch afval zijn. Tevens worden gemeenten gestimuleerd voorlichtingsactiviteiten te ontplooiën rond deze categorie huishoudelijk afval. Medio 1994 zal het kca-logo vervolgens aan de consument bekend worden gemaakt en zal hem worden gewezen op de betekenis ervan.

Een goede voorlichting inzake het kca-logo is wenselijk om de werking van dit besluit te garanderen. In dat kader is het van belang het begrip «klein chemisch afval» te handhaven. Het begrip is de afgelopen jaren steeds gebruikt in de voorlichting en mede daardoor sterk ingeburgerd geraakt, zowel bij de gemeenten als bij de consument. Het vormt als zodanig de kern van de aan de consument over te brengen boodschap: «houd klein chemisch afval apart». Hoewel de wet spreekt over gevaarlijke afvalstoffen, is dan ook gekozen voor het blijven hanteren van het begrip «klein chemisch afval». Aansluiting bij de systematiek van de wet weegt in dit geval niet op tegen deze inmiddels opgebouwde bekendheid. Het doel van het onderhavige besluit zou er te veel mee worden ondergraven.

Het onderhavige besluit is gebaseerd op artikel 10.6 van het hoofdstuk Afvalstoffen van de Wet milieubeheer. Anders dan de etiketteringsregeling van de Wet milieugevaarlijke stoffen is die van artikel 10.6 van de Wet milieubeheer specifiek toegesneden op het stellen van regels inzake de wijze van verwijdering van afvalstoffen met het oog op een doelmatige verwijdering ervan. Juist dit belang staat centraal in het onderhavige besluit.

3. Inhoud van het besluit

Aan het tot stand komen van dit besluit is een onderzoek voorafgegaan, waarin criteria zijn geformuleerd aan de hand waarvan kan worden vastgesteld welke produkten in aanmerking dienen te komen voor het aanbrengen van het logo. Bij het formuleren van deze criteria is met name ook aandacht besteed aan vragen inzake opslag- en verwerkingscapaciteit.

Deze criteria luiden als volgt:

1. Het produkt dient verkrijgbaar te zijn op de consumentenmarkt.

Het kca-logo is bedoeld om consumenten te stimuleren de produkten of restanten van produkten die voorzien zijn van deze aanduiding, in het afvalstadium gescheiden te houden van de rest van het huishoudelijk

afval en gescheiden af te geven. Dat betekent dat het logo aangebracht moet worden op produkten die bestemd zijn voor huishoudelijk gebruik. Verschillende van deze produkten zullen niet alleen in particuliere huishoudens, maar ook in de kantoren-, winkel- en dienstensector in gebruik zijn of in bepaalde andere categorieën van bedrijven. Het is niet zo dat de verplichting tot het opbrengen van het logo wordt beperkt tot produkten die worden gebruikt in particuliere huishoudens. Degene die het produkt op de markt brengt weet niet altijd van tevoren of dit niet ook in bedrijven gebruikt zal gaan worden. Ook bij bedrijven kan het logo bovendien een belangrijke functie vervullen. Het is wenselijk dat ook in die situaties produkten zijn voorzien van een logo dat aanbeveelt de produkten in het afvalstadium gescheiden van het overige afval te houden en gescheiden aan te bieden.

2. Het produkt dan wel het restant daarvan, dient in het afvalstadium klein chemisch afval te zijn.

Een produkt vormt in het afvalstadium klein chemisch afval, indien het op grond van het Besluit aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen (BAGA) als gevaarlijk afval moet worden aangemerkt. Ook huishoudelijke afvalstoffen in de fase dat ze nog niet zijn afgegeven of ingezameld worden ingevolge dit besluit aangemerkt als klein chemisch afval. BAGA komt grotendeels overeen met de voorloper van het besluit, het op de Wet chemische afvalstoffen gebaseerde Besluit aanwijzing chemische afvalstoffen.

Bij een toetsing aan BAGA gaat het om de volgende stappen. Afgewerkte olie wordt rechtstreeks aangewezen als gevaarlijke afvalstof. Voorts worden rechtstreeks als gevaarlijke afvalstoffen aangewezen de afvalstoffen die als zodanig zijn vermeld in kolom A van bijlage I van BAGA en die ontstaan bij de in die bijlage aangegeven processen, tenzij in die bijlage anders is aangegeven. Vervolgens is er sprake van gevaarlijke afvalstoffen, indien zich in een produkt in de afvalfase stoffen bevinden als genoemd in de stoffenlijst van bijlage II van BAGA, in een concentratie die de daarbij aangegeven concentratiegrenswaarden overschrijdt. In Bijlage III van BAGA zijn verder uitzonderingen opgenomen. In het kader van dit besluit is de voorwerpenregeling van belang. Ingeval van een voorwerp dat als zodanig is aangewezen in de lijst van uitzonderingen, in bijlage III, U.1, onder b, is er sprake van gevaarlijke afvalstoffen. Dit laat overigens onverlet dat het voorwerp geen gevaarlijk afval meer is, indien zich daarin geen stoffen meer bevinden als genoemd in de stoffenlijst van BAGA of in een concentratie beneden de voor die stof geldende concentratiegrenswaarde.

3. Het produkt dient in het afvalstadium gescheiden te kunnen worden ingezameld.

Dit criterium is vooral van praktisch belang. Indien een produkt zich naar zijn aard niet leent om afzonderlijk te worden ingezameld, is het ook niet zinvol dit produkt te voorzien van het kca-logo.

4. Er dienen operationele verwerkingsmogelijkheden te bestaan.

Voorkomen moet worden dat klein chemisch afval dat is ingezameld, niet kan worden verwerkt en bijgevolg voor langere tijd zal moeten worden opgeslagen. Daarbij gaat het niet alleen om de technische verwerkingsmogelijkheden, maar ook om de verwerkingscapaciteit. Beiden dienen ten minste op korte termijn aanwezig te zijn. Bij deze termijn wordt gedacht aan twee à drie jaar.

5. Er dient voldoende opslagcapaciteit aanwezig te zijn.

Onder opslag wordt in dit verband verstaan het (tijdelijk) bewaren van klein chemisch afval in afwachting van verdere verwijdering.

6. Er dient niet reeds een andere milieumaatregel op het produkt van toepassing te zijn, die eveneens gericht is op gescheiden inzameling.

Voorkomen moet worden dat produkten dan wel de verpakking worden voorzien van een kca-logo, terwijl reeds een andere milieumaatregel van toepassing is, eveneens gericht op het afzonderlijk afgeven van het betrokken produkt in het afvalstadium. Concreet kan hier worden gedacht aan financiële prikkels als bijvoorbeeld een statiegeld- of een retour-premieregeling. Verwacht mag worden dat een statiegeld- of retour-premieregeling de consument zodanig stimuleert tot het gescheiden houden en aanbieden van de betrokken produkten in het afvalstadium, dat een kca-logo overbodig is.

Op basis van bovengenoemde criteria zijn de bijlagen 1 en 2 van dit besluit tot stand gekomen en wordt in de ministeriële regeling op grond van artikel 10.6, derde lid, van de Wet milieubeheer nader aangegeven welke produkten van een kca-logo moeten worden voorzien. Op dit moment bestaat er voldoende opslag- en verwerkingscapaciteit voor klein chemisch afval. Verwacht wordt dat deze capaciteit ook voor de toekomst zal voldoen.

In bijlage 1 van dit besluit zijn categorieën van produkten aangewezen waarvoor geldt dat het logo op het produkt zelf moet worden aangebracht. In bijlage 2 zijn categorieën van produkten aangewezen waarvan de verpakking dient te worden voorzien van het kca-logo. Voor deze categorieën van produkten die steeds voorkomen in vloeibare onderscheidenlijk pasteuze vorm is een logo op het produkt zelf niet mogelijk.

Om afstemming te bewerkstelligen tussen de verschillende lijsten die gemeenten hanteren in het kader van de gescheiden inzameling van klein chemisch afval is door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) een studie verricht waarin wordt aangegeven welke produkten uit huishoudens in het afvalstadium als klein chemisch afval dienen te worden beschouwd. Dit rapport «Aanwijzing chemisch afval uit huishoudens» (Publikatiereeks afvalstoffen nr. 1992/20) is in november 1992 aan alle gemeenten en provincies gezonden met daarbij een lijst van produkten die regelmatig in huishoudens voorkomen en als klein chemisch afval moeten worden aangemerkt. Via een landelijke voorlichtingscampagne is in 1993 uitgebreid aandacht besteed aan het bestaan van deze lijst. Gemeenten kunnen de lijst bijvoorbeeld toepassen in het kader van hun ophaal- of brengsysteem voor klein chemisch afval.

Grofweg gezegd zullen in de ministeriële regeling alle produkten worden aangewezen die op dit moment regelmatig in huishoudens als klein chemisch afval vrijkomen. Het gaat daarbij in de meeste gevallen om produkten die vrijwel steeds in het afvalstadium klein chemisch afval zijn. In de regeling kunnen echter ook produkten worden aangewezen die slechts incidenteel klein chemisch afval zijn. Ingeval een produkt is aangewezen in de ministeriële regeling laat dat overigens onverlet dat een producent of importeur kan bewijzen dat «zijn» produkt geen stoffen bevat als bedoeld in Bijlage II van BAGA of in een concentratie onder de betrokken concentratiegrenswaarde. In dat geval behoeft het produkt geen kca-logo. Ook het kca-logo zelf en de daaraan te stellen eisen met betrekking tot afmetingen en kleurstelling zullen worden vastgesteld in de ministeriële regeling.

Niet alle produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval zijn, kunnen worden voorzien van een aanduiding. In die zin wijkt de uitvoeringsregeling af van de lijst uit het RIVM-rapport. Niet aangewezen zijn bijvoorbeeld produkten die voornamelijk in gebruik zijn bij bedrijven en incidenteel bij huishoudens, zoals ets- en koelvloeistof of boor- en snijolie. Ook niet aangewezen zijn produkten die als zodanig niet etiketteerbaar zijn, zoals benzine en loodwikkels of die niet meer op de markt worden gebracht of mogen worden gebracht (halonbrandblussers, kwikschakelaars, asbest-koppelingsplaten en -remvoeringen). Van al deze produkten die niet zullen kunnen worden voorzien van een kca-logo, is het uiteraard wel de bedoeling dat ze in het afvalstadium worden ingezameld via het kca-depot. Na de publicatie van het besluit zal via het vervolg van de voorlichtingscampagne voor klein chemisch afval de consument worden voorgelicht over de betekenis van het kca-logo.

In het algemeen geldt dat een produkt dat in het afvalstadium geen klein chemisch afval is, niet in de ministeriële regeling zal worden aangewezen. Het besluit kent echter een uitzondering. Het kan zijn dat een produkt geen klein chemisch afval is, terwijl van overheidswege gescheiden inzameling gevolgd door hergebruik als taakstelling is voorgeschreven. In dat geval kan het uit een oogpunt van doelmatige verwijdering wenselijk zijn om dit produkt tezamen met gelijksoortige produkten die wél klein chemisch afval zijn in te zamelen via het kca-circuit. Het besluit bevat de mogelijkheid dat de minister een dergelijk produkt aanwijst in de ministeriële regeling.

Een ministeriële regeling maakt snelle bijstelling mogelijk van de lijst van produkten die dienen te worden voorzien van een logo. Dit is van belang omdat met name de markt voor consumentenprodukten snel verandert. Wanneer nieuwe produkten op de markt verschijnen is het van belang dat de verplichting tot het aanbrengen van het logo zo spoedig mogelijk kan volgen. Wanneer de samenstelling van een bepaald produkt zodanig wijzigt dat er juist géén sprake meer is van klein chemisch afval, is het van belang dat de verplichting tot het aanbrengen van een logo voor dat produkt zo snel mogelijk kan vervallen.

4. Samenhang met andere onderwerpen en regelingen

Dit besluit, waarin voor een aantal categorieën van produkten het aanbrengen van het kca-logo verplicht wordt gesteld, heeft in meerdere of mindere mate verwantschap met ondermeer de volgende andere maatregelen met betrekking tot produkten.

a. milieukeur

Met de milieukeur wordt beoogd de consument duidelijk te maken dat produkten voorzien van een milieukeur, over de totale produktlevensloop bezien beduidend minder milieubelasting veroorzaken dan vergelijkbare produkten. Dit kwaliteitsoordeel zal de consument kunnen stimuleren tot aankoop van het betrokken «milieuvriendelijke» produkt. Als zodanig heeft de milieukeur duidelijk een ander doel dan het kca-logo. Het kca-logo geeft geen kwaliteitsoordeel, maar een advies over de wijze van verwijderen van het produkt in het afvalstadium. Het gaat bij de milieukeur bovendien om een vrijwillige regeling. Een producent of importeur van een produkt kan op eigen initiatief besluiten tot het indienen van een aanvraag voor een milieukeur. Voor het betrokken produkt zullen dan eisen dienen te zijn vastgesteld door de Stichting Milieukeur. De aanvrager zal aan deze eisen dienen te voldoen.

Produktgroepen waarvoor door de Stichting Milieukeur eisen inzake een milieukeur worden vastgesteld betreffen veelal geen produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval zijn. Is dit wel het geval, dan wordt

nagegaan of als eis kan worden geformuleerd dat het produkt in het afvalstadium geen stoffen bevat als genoemd in Bijlage II van BAGA boven de daar genoemde concentratiegrenswaarde. Het kan zijn dat deze mogelijkheid ontbreekt en dat er desalniettemin aanleiding is voor een produktgroep een milieukeur in te stellen. Het zal dan gaan om een produkt dat in de produktie- of gebruiksfase beduidend minder milieubelasting veroorzaakt dan een vergelijkbaar ander produkt. In deze uitzonderingssituatie zal een produkt kunnen zijn voorzien van een milieukeur en van een kca-logo.

b. statiegeld- of retourpremieregeling

Een statiegeld- of retourpremieregeling zal door middel van een financiële prikkel de consument stimuleren afgedankte produkten op een bepaalde plaats of wijze weer in te leveren en heeft als zodanig hetzelfde doel als het onderhavige besluit. Onder punt 3 van deze nota van toelichting is reeds aangegeven dat naast een statiegeld- of retourpremieregeling een regeling inzake het kca-logo overbodig is. Dat betekent dat produkten die in het afvalstadium als klein chemisch afval dienen te worden aangemerkt, maar waarvoor een statiegeld- of retourpremieregeling geldt, niet onder het besluit dienen te vallen. Zo is inmiddels voor batterijen het ontwerp-besluit verwijdering batterijen in procedure gebracht. Het besluit bevat ondermeer een statiegeldregeling voor batterijen bestemd voor huishoudelijk gebruik. Deze batterijen worden dan ook niet als logoplichtig aangewezen in de ministeriële regeling. Dat laat overigens onverlet dat batterijen vooralsnog als klein chemisch afval dienen te worden afgegeven via het kca-circuit.

c. andere aanduidingsverplichtingen

Ook op basis van andere wetten kunnen producenten of importeurs verplicht zijn hun produkten of verpakkingen te voorzien van bepaalde aanduidingen. Daarbij kan het gaan om aanduidingen in de vorm van een afbeelding of aanduidingen in de vorm van teksten. Genoemd kunnen worden de verplichting op grond van de Wet milieugevaarlijke stoffen om bepaalde symbolen en gevaars- en waarschuwingssymbolen te vermelden op de verpakking van gevaarlijke stoffen en preparaten (Nadere regels verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten) en de verplichting om verpakkingen van bestrijdingsmiddelen te voorzien van gevaarssymbolen en bijbehorende aanduidingen op grond van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (Beschikking samenstelling, indeling, verpakking en etikettering bestrijdingsmiddelen). Verder kan op grond van de Warenwet worden voorgeschreven bepaalde aanduidingen op produkten aan te brengen.

De verplichting tot het opbrengen van het kca-logo strekt zich ook uit tot bestrijdingsmiddelen bestemd voor huishoudelijk gebruik. Bestrijdingsmiddelen zijn opgenomen in bijlage 2 bij het besluit en worden in de ministeriële regeling nader aangewezen. In de toekomst zal de verplichting tot het opbrengen van het kca-logo worden geregeld in de Beschikking samenstelling, indeling, verpakking en etikettering bestrijdingsmiddelen. De regeling zal overeenkomen met die van het onderhavige besluit en van de ministeriële regeling. Wanneer de wijziging van die Beschikking in werking treedt, zal de nadere aanwijzing van bestrijdingsmiddelen in de ministeriële regeling inzake het kca-logo kunnen vervallen.

Aanduidingsverplichtingen op grond van deze wetten hebben ieder een eigen invalshoek. De aanduidingsregeling van de Wet milieugevaarlijke stoffen maakt het mogelijk om etikettering verplicht te stellen met het oog op de bescherming van mens en milieu tegen ongewenste effecten van stoffen en preparaten. De Warenwet geeft de mogelijkheid tot het stellen van voorschriften in het kader van de volksgezondheid, de veiligheid en

goede voorlichting over waren. In het onderhavige besluit op basis van het hoofdstuk Afvalstoffen van de Wet milieubeheer gaat het om een regeling waarbij uitdrukkelijk de wijze van verwijdering in relatie tot een doelmatige verwijdering centraal staat. Onderwerp van regeling zijn produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval zijn. Voorkomen dient te worden dat er voor deze produkten op grond van de Wet milieugevaarlijke stoffen of de Warenwet aanduidingsverplichtingen gelden die een verwijderingsadvies inhouden of dat er zodanige aanduidingsverplichtingen gelden dat verwarring onstaat over de betekenis van het kca-logo. Op dit moment is er van een dergelijke situatie geen sprake. In de toekomst is een mogelijke samenloop tussen de aanduidingsverplichting in dit besluit en de aanduidingsregeling voor preparaten op grond van de Wet milieugevaarlijke stoffen denkbaar. Hierop wordt ingegaan onder punt 6.

5. Handhaving en sanctiemogelijkheden

Het toezicht op de naleving van de verplichtingen voortvloeiend uit dit besluit valt onder de verantwoordelijkheid van de Inspectie van de Volksgezondheid, belast met het toezicht op de hygiëne van het milieu. Het is niet uitgesloten dat bij de concrete handhaving ook de Inspectie Gezondheidsbescherming een rol zal vervullen.

De verplichting om produkten of hun verpakking te voorzien van het kca-logo rust op de producent of importeur van die produkten. Van belang is welke maatregelen getroffen kunnen worden wanneer produkten dan wel de verpakking ervan niet zijn voorzien van het logo. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke sanctiemogelijkheden. Op grond van artikel 18.7, eerste lid, van de Wet milieubeheer kan op kosten van de overtreder bestuursdwang toegepast worden. Artikel 18.9, eerste lid, van die wet voorziet in dat verband in de mogelijkheid dat het overheidsorgaan dat bevoegd is bestuursdwang toe te passen, bepaalt dat de overtreder een dwangsom verbeurt.

Wat de strafrechtelijke middelen betreft, wijs ik erop dat artikel 10.6, eerste lid, van de Wet milieubeheer, evenals de andere strafrechtelijk te handhaven bepalingen uit die wet, onder de werking van de Wet op de economische delicten is gebracht.

De maatregelen kunnen worden toegepast ten aanzien van de producent of de importeur.

6. Europeesrechtelijke aspecten

Het aanbrengen van een aanduiding op produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval vormen en die is gericht op het gescheiden houden en gescheiden afgeven ervan in het afvalstadium, is als zodanig geen onderwerp van harmonisatie geweest.

Het besluit is daarom getoetst aan de algemene eisen die door het EEG-verdrag en de jurisprudentie aan een nationale regeling worden gesteld, wanneer geen harmonisatie heeft plaatsgehad. Artikel 30 van het EEG-verdrag verbiedt kwantitatieve invoerbepalingen van de tussenstaatse handel en maatregelen van gelijke werking. Op grond van artikel 36 van het EEG-verdrag en de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EG zijn uitzonderingen op dit verbod mogelijk, mits het recht van vrije handel niet wezenlijk wordt aangetast en voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- a. een nationale maatregel is zonder onderscheid van toepassing op nationale en vanuit andere lid-staten geïmporteerde goederen (verbod van discriminatie naar herkomst);
- b. een nationale maatregel kan gerechtvaardigd worden om dwingende

redenen van ondermeer bescherming van het milieu (Deense-flessenarrest; zaak 302/86), en

c. een nationale maatregel is noodzakelijk en evenredig te achten in het licht van het te beschermen belang en de opgeworpen beperkingen van het vrije handelsverkeer (proportionaliteitsvereiste).

Het besluit is aan deze criteria getoetst. De verplichting om het kca-logo aan te brengen op produkten of hun verpakkingen geldt ongeacht of de produkten uit Nederland of uit andere landen afkomstig zijn. Het besluit kan gerechtvaardigd worden vanuit het belang van de bescherming van het milieu. In de Nederlandse wetgeving wordt onder dit belang mede begrepen een milieuhygiënisch verantwoorde en doelmatige verwijdering van afvalstoffen. Het gescheiden houden en afgeven van produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval zijn vormt een basisvoorwaarde voor een milieuhygiënisch verantwoorde verwijdering ervan. Zoals aangegeven onder punt 1 van deze toelichting, is het kca-logo een belangrijk hulpmiddel voor de consument voor het rechtstreeks herkennen van deze categorie produkten. De praktijk heeft uitgewezen dat alleen voorlichting onvoldoende is.

Het besluit kent geen verbod tot invoer. Ten aanzien van het niet nakomen van de verplichting tot het aanbrengen van een aanduiding, een aanduiding zonder - Nederlandse - tekst, zijn alleen strafrechtelijke of bestuursrechtelijke maatregelen mogelijk (boete, dwangsom). Het besluit kan dan ook naar mijn oordeel niet als handelsbelemmerend worden beschouwd en is in het licht van het belang van het gescheiden inzamelen van produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval zijn, niet als een onevenredige maatregel te beschouwen.

Opgemerkt dient te worden, dat er in EG-kader relevante ontwikkelingen gaande zijn die bepaalde onderdelen raken van het besluit. Met name de regelgeving voor de verpakking en etikettering van gevaarlijke preparaten is in dit verband van belang. Gevaarlijke stoffen en preparaten in de zin van de Wet milieugevaarlijke stoffen dienen op grond van deze wet voorzien te worden van een etiket waarop een aanduiding in de vorm van een symbool is afgebeeld. Dit systeem geeft uitvoering aan de EEG-richtlijnen inzake de indeling, verpakking en het kenmerken van gevaarlijke stoffen van 27 juni 1967, 67/548/EEG (PbEG L 196), en van gevaarlijke preparaten van 7 juni 1988, 88/379/EEG (PbEG L 187).

In 1990 is dit etiketteringsstelsel voor stoffen zodanig gewijzigd, dat voortaan niet alleen de gevaren voor de mens, maar ook de gevaren voor het milieu in de etikettering dienen te worden meegenomen. Dat betekent in concreto, dat voor stoffen die tot de categorie «voor het milieu gevaarlijk» behoren, veiligheids- en waarschuwingsszinnen dienen te worden aangebracht die betrekking hebben op de gevaren van die stof voor het milieu en het aanbevolen gedrag ten aanzien van die stof in de afvalfase. Per 1 januari 1992 zijn deze verplichtingen geïmplementeerd via de Nadere regels verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen. Via de zevende wijziging van de stoffenrichtlijn is inmiddels het bijbehorende symbool vastgesteld. Dit symbool dat bestaat uit de afbeelding van een dode vis, een dode boom en water, zal als aanduiding voor de categorie «voor het milieu gevaarlijk» worden opgenomen in de Nadere regels verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen. Het is de bedoeling dat ook voor preparaten de categorie «voor het milieu gevaarlijk» met de bijbehorende zinnen en het bijbehorende symbool zullen worden ingevoerd. Daartoe wordt inmiddels een wijziging van de bovengenoemde preparatenrichtlijn voorbereid. Het milieusymbool heeft als zodanig geen informatieve waarde ten behoeve van gescheiden inzameling. Anders is dat met de bijbehorende veiligheidszinnen die de gebruiker van het preparaat - daaronder valt ook de consument - adviseren het preparaat afzonderlijk te verwijderen.

Producten die ingevolge de ministeriële regeling van een kca-logo zullen dienen te worden voorzien zijn in de meeste gevallen preparaten. Op dit moment is het voorstel voor een richtlijn nog niet zo ver uitgewerkt dat kan worden aangegeven welke van deze producten een dergelijke veiligheidszin zullen dienen te dragen. Verwacht wordt dat dit aantal beperkt zal zijn. In het kader van de totstandkoming van de richtlijn wordt naar een zodanige afstemming gestreefd dat het betrokken product ter ondersteuning van de veiligheidszin een kca-logo kan blijven dragen.

Een andere ontwikkeling betreft het voornemen om in EG-kader een project op te zetten inzake het gescheiden houden van klein chemisch afval. Op dit moment is nog geheel niet aan te geven of er in het kader van dit project voorstellen zullen worden gedaan om te komen tot een richtlijn terzake.

Ten slotte wordt gewezen op Richtlijn 91/157/EEG inzake batterijen en accu's die gevaarlijke stoffen bevatten. Deze richtlijn stelt voor bepaalde categorieën batterijen en accu's het aanbrengen van een aanduiding verplicht. Deze aanduiding is op 4 oktober 1993 door de Europese Commissie vastgesteld (richtlijn nr. 93/86/EEG; PbEG L 264,51). De aanduiding bestaat uit een afvalcontainer met een kruis erdoor. Op de batterijen en accu's zal bovendien de aanwezigheid van de metalen kwik, cadmium of lood dienen te worden aangegeven door middel van vermelding van het betrokken chemisch symbool. De verplichting om de aanduiding op te brengen geldt met ingang van 1 januari 1994 en is vastgelegd in de Regeling van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 15 november 1993 tot vaststelling van nadere regels inzake de aanduiding van batterijen en accu's die kwik, cadmium of lood bevatten (Stcrt. 223).

Het onderhavige besluit bevat technische voorschriften voor producten en is diengevolge op grond van Richtlijn 83/189/EEG (Pb EG 1983 L 109/8) genotificeerd aan de Europese Commissie. In het kader van deze notificatieprocedure is door de Europese Commissie en verschillende lid-staten gereageerd. Van de kant van de commissie is geen reden gezien het Nederlandse initiatief te vertragen. De commissie achtte het totstandkomen van een communautaire richtlijn over het onderwerp van dit besluit nog te onzeker. Enkele lid-staten vonden dat er sprake was van een ongeoorloofde handelsbelemmering. Nederland heeft in haar reactie verwezen naar de motivering in de toelichting van het besluit. Het Verenigd Koninkrijk en Duitsland spitsten hun bezwaren toe op de fluorescentielampen. Ze achtten het voorschrijven van een logo voor deze lampen een niet noodzakelijke en niet evenredige maatregel. Naar aanleiding hiervan heeft de commissie opnieuw gekeken of het besluit de toets van artikel 36 van het EEG-Verdrag kan doorstaan. De commissie oordeelde hierover positief.

7. Voorpublicatie en adviezen

Het besluit is op 4 juni 1992 voorgepubliceerd in de Staatscourant (nr. 106). Naar aanleiding van de voorpublicatie zijn reacties binnengekomen van diverse branches uit het bedrijfsleven, de Stichting Natuur en Milieu, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Vakberaad chemisch afval van de provincies, het Afval Overleg Orgaan en van een individuele importeur. Van de kant van het bedrijfsleven werd vrijwel unaniem de voorkeur uitgesproken voor een Europees logo. Enkele branches betwijfelden de zin van een inzamelogo. Zij wezen daarbij ondermeer op de ontwikkelingen rond de EEG-richtlijnen inzake het etiketteren van stoffen en preparaten en op de EEG-Richtlijn inzake batterijen en accu's die gevaarlijke stoffen bevatten. Verder werd er op gewezen dat het bedrijfsleven voor het ontwerpen van etiketten doorgaans een periode

nodig heeft van twee jaar. In dat verband werd gevraagd om een ruime invoeringstermijn.

De Stichting Natuur en Milieu, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Afval Overleg Orgaan en het Vakberaad chemisch afval stemden in met het ontwerp-besluit. Wel werd aandacht gevraagd voor de lijst van produkten die zal worden opgenomen in de ministeriële regeling op grond van artikel 10.6, derde lid, van de Wet milieubeheer. Zo zag de Stichting Natuur en Milieu graag een aantal concrete produkten toegevoegd aan de lijst en wees de Vereniging van Nederlandse Gemeenten erop dat de afwezigheid van een logo niet zonder meer betekent dat het produkt geen gevaarlijk afval is. Beide organisaties vroegen naar de afstemming met het RIVM-rapport «Studie aanwijzing klein chemisch afval uit huishoudens en daarmee gelijkgestelde categorieën» van januari 1992.

Met het bedrijfsleven deel ik de mening dat een op korte termijn in te voeren Europees inzamellogo de meest te verkiezen aanpak zou opleveren voor een gescheiden inzameling van produkten uit het huishoudelijk afval die als klein chemisch afval apart gehouden dienen te worden. Zoals geschetst onder punt 6 van deze nota van toelichting is het de bedoeling dat er in EG-verband een project inzake het gescheiden houden van klein chemisch afval wordt gestart. Deze ontwikkeling is evenwel nog te weinig concreet. Gezien het belang van het logo voor het gescheiden verwijderen van klein chemisch afval gaat mijn voorkeur op dit moment dan ook uit naar een nationale regeling zoals opgenomen in dit besluit. De gescheiden inzameling van klein chemisch afval die binnen vrijwel alle gemeenten duidelijk op gang is gekomen, kan juist op dit moment een ondersteunende maatregel als opgenomen in dit besluit gebruiken. Duidelijk moet zijn voor welke produkten in het afvalstadium het advies van gescheiden houden en gescheiden aanbieden geldt. Door de verplichting om een logo op het betrokken produkt onderscheidenlijk de verpakking ervan aan te brengen zal voor de consument rechtstreeks zichtbaar zijn of er sprake is van een product dat valt onder de categorie klein chemisch afval. Daarnaast hecht ik eraan uitvoering te geven aan mijn meerdere malen aan de Tweede Kamer gedane toezeggingen omtrent invoering van het kca-logo.

Wel heb ik in de opmerkingen van de diverse branches aanleiding gevonden mij te bezinnen op het logo zelf. Door de Europese Commissie is op 4 oktober 1993 in het kader van de EEG-Richtlijn voor batterijen en accu's die gevaarlijke stoffen bevatten een aanduiding voor batterijen en accu's vastgesteld. Onderdeel daarvan is een aanduiding die bestaat uit een afvalcontainer met een kruis erdoor. Het heeft in dat verband mijn voorkeur aan te sluiten bij deze internationale tendens. In de ministeriële uitvoeringsregeling zal dan ook deze aanduiding worden vastgesteld als kca-logo.

Naar aanleiding van de binnengekomen reacties is de tekst van het besluit op sommige punten aangepast. In de betrokken passages van de toelichting is verder ingegaan op de door de verschillende respondenten gemaakte opmerkingen. In de ministeriële uitvoeringsregeling zal worden ingegaan op de meer gedetailleerde opmerkingen die ten aanzien van specifieke produkten zijn gemaakt.

De Centrale raad voor de milieuhygiëne heeft besloten geen advies over het besluit uit te brengen.

8. Gevolgen van de regeling voor andere overheden en bedrijven

Gemeenten beschikken inmiddels over voorzieningen om klein chemisch afval dat door de burgers gescheiden wordt aangeboden in te zamelen of in ontvangst te nemen. Het gevolg van dit besluit is dat deze taak van de gemeenten in zekere zin vergemakkelijkt wordt, omdat duidelijkheid wordt geschapen over de vraag welke produkten in het

afvalstadium als klein chemisch afval beschouwd moeten worden. Omdat de huidige door de gemeenten gehanteerde lijsten in veel gevallen zullen afwijken van de lijst die zal worden vastgesteld in de ministeriële uitvoeringsregeling, is, zoals ook aangegeven onder punt 3 van deze toelichting, in 1993 een landelijke voorlichtingscampagne gehouden waarin wordt aangegeven welke producten wel en welke producten geen klein chemisch afval zijn.

De concurrentiepositie van het bedrijfsleven wordt door dit besluit niet negatief beïnvloed omdat de verplichting tot het aanbrengen van een logo niet alleen geldt voor in Nederland geproduceerde producten, maar ook voor producten die vanuit het buitenland op de Nederlandse markt gebracht worden. Volledigheidshalve kan hier nog worden opgemerkt dat de verplichting niet geldt voor producten die worden geëxporteerd.

Voor de ondernemingen die op grond van dit besluit verplicht zijn het kca-logo op (de verpakking van) hun producten aan te brengen, zal er een kostenstijging kunnen optreden als gevolg van technische voorzieningen die zij moeten treffen om een en ander te realiseren. De omvang van de kostenstijging kan evenwel beperkt zijn, omdat in de ministeriële regeling ten aanzien van de kleurstelling van het logo alleen de voorwaarde gesteld zal worden dat er sprake is van een duidelijk contrast tussen logo en achtergrond.

9. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

In het hoofdstuk Afvalstoffen van de Wet milieubeheer wordt steeds gesproken over stoffen, preparaten en andere producten. Als stoffen en preparaten zijn dan bedoeld de stoffen en preparaten als omschreven in de Wet milieugevaarlijke stoffen. In het onderhavige besluit is ervoor gekozen kortweg te spreken over producten. Het besluit heeft verder betrekking op producten die zijn bestemd voor huishoudelijk gebruik. Deze producten zijn als zodanig in gebruik in particuliere huishoudens, maar bijvoorbeeld ook in bedrijven en instellingen.

Het begrip «klein chemisch afval» komt in het hoofdstuk Afvalstoffen van de Wet milieubeheer niet voor. Er wordt slechts gesproken van gevaarlijke afvalstoffen. Zoals onder punt 1 van de nota van toelichting reeds is aangegeven blijft evenwel in dit besluit de term «klein chemisch afval» gehandhaafd.

Het Besluit aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen geeft aan welke afvalstoffen moeten worden aangemerkt als gevaarlijke afvalstoffen. Daarbij kan het naast bedrijfsafvalstoffen ook gaan om huishoudelijke afvalstoffen. Alleen ingezamelde of afgegeven huishoudelijk afvalstoffen kunnen evenwel ingevolge dat besluit worden aangewezen als gevaarlijke afvalstoffen. Omdat het kca-logo ook op een produkt dient te staan in de fase dat het zich nog in het huishouden bevindt – en derhalve nog niet als afvalstof is afgegeven of ingezameld – wordt onder b bepaald dat huishoudelijke afvalstoffen ook in deze fase onder het begrip klein chemisch afval worden begrepen.

Met «kleine hoeveelheden» wordt bedoeld enkele stuks of, in geval van volume, hooguit enkele liters restanten van producten per afgifte.

Artikel 2

Dit artikel legt de verplichting om het kca-logo aan te brengen bij degene die als producent of importeur producten op de Nederlandse markt brengt. Daarmee wordt de kring van degenen die op de markt brengen beperkt. Onder het begrip «op de markt brengen» dat in het

hoofdstuk Afvalstoffen wordt gehanteerd vallen namelijk alle handelingen waardoor producten of de verpakking ervan in het economisch verkeer worden gebracht (zie de toelichting op artikel 15.34 van de Wet milieubeheer, Kamerstukken II 1991/92, 21 246, nr. 6, onder R, blz. 36). Het kca-logo dient uit een oogpunt van efficiëntie zo vroeg mogelijk in de keten op het betrokken produkt of de verpakking te worden aangebracht. Dat betekent dat de aanduidingsverplichting rust op degene die het produkt als producent of importeur als eerste in Nederland in het economisch verkeer brengt. Een importeur dient hiermee rekening te houden, evenals een producent die verpakkingen van zijn producten uit het buitenland betreft.

Onder een importeur wordt ook verstaan degene die als handelaar producten rechtstreeks – zonder tussenkomst van een erkende importeur – uit het buitenland betreft. De producent of importeur is verantwoordelijk voor het opbrengen van het kca-logo op het produkt onderscheidenlijk de verpakking.

De aanduidingsverplichting geldt ten aanzien van producten die in Nederland op de markt worden gebracht. De verplichting geldt derhalve niet ten aanzien van producten die worden of zullen worden uitgevoerd.

In de bijlagen 1 en 2 van dit besluit worden categorieën van producten aangewezen. Vanwege de reeds aangehaalde omstandigheid dat de markt voor consumentenproducten snel verandert, zullen de producten die dienen te worden voorzien van een kca-logo op basis van artikel 10.6, derde lid, van de Wet milieubeheer, nader worden aangewezen bij ministeriële regeling.

Wanneer een in de ministeriële regeling aangewezen produkt in zijn algemeenheid zodanig van samenstelling verandert, dat het in het afvalstadium niet langer als klein chemisch afval kan worden aangemerkt, kan dit produkt op korte termijn in de ministeriële regeling worden geschrapt. Dit produkt behoeft dan door de producent of importeur niet meer te worden voorzien van het kca-logo. Het kan ook zijn dat slechts een bepaald merk van een produkt zodanig is samengesteld dat er in het afvalstadium geen sprake meer is van klein chemisch afval. In dat geval zal de ministeriële regeling niet worden gewijzigd, maar heeft de betrokken producent of importeur de mogelijkheid aan te tonen dat zijn produkt geen klein chemisch afval is.

In het tweede lid wordt het aanbrengen van het kca-logo op de verpakking van de in bijlage 2 aangewezen categorieën van producten verplicht gesteld.

Ingeval het verpakken geschiedt door een verpakkings- of formuleerbedrijf blijft de producent of importeur verantwoordelijk voor het nakomen van de verplichting tot het aanbrengen van het kca-logo.

Ingevolge het derde lid kan een producent of importeur van een produkt dat is aangewezen in de ministeriële regeling, bewijzen dat het produkt dat hij produceert of invoert in het afvalstadium geen stoffen bevat als bedoeld in bijlage II bij BAGA of slechts onder de in die bijlage aangegeven concentratiegrenswaarde. Dit bewijzen kan geschieden aan de hand van een onderzoek. In het kader van het toezicht op de naleving van dit besluit zal dit onderzoek dan moeten worden overlegd aan handhavende instanties.

Artikel 3

Onder punt 3 van de toelichting is reeds ingegaan op de in dit artikel neergelegde bevoegdheid van de minister. Van dit artikel kan slechts gebruik worden gemaakt indien voor het betrokken produkt gescheiden inzameling van overheidswege als doelstelling is voorgeschreven, bijvoorbeeld in de «Notitie inzake preventie en hergebruik van afval-

stoffen» of in het Meerjarenplan verwijdering gevaarlijke afvalstoffen van juni 1993 (Publicatie van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en het Interprovinciaal Overleg, VROM nr. 11817, 1590). Denkbaar is bijvoorbeeld dat in de toekomst spaarlampen geen stoffen meer bevatten als genoemd in Bijlage II van BAGA of in een concentratie onder de betrokken grenswaarde, terwijl andere gasontladingslampen dan spaarlampen nog steeds als klein chemisch afval zijn aan te merken en via het kca-circuit dienen te worden ingezameld. In zo'n geval brengt het belang van een doelmatige inzameling met zich mee deze inzamelroute ook te kunnen voorschrijven voor spaarlampen.

Artikel 5

Een bepaling als in dit artikel mag op grond van vaste jurisprudentie van het Europese Hof in een besluit als het onderhavige niet ontbreken. Voor zover bekend zijn er op dit moment geen andere lid-staten waarin in het kader van het gescheiden houden en afgeven van klein chemisch afval voor bepaalde produkten onderscheidenlijk de verpakking ervan een logo is ontwikkeld. Mocht dit in de toekomst het geval zijn, dan zullen deze produkten of hun verpakking niet van een tweede (Nederlands) logo behoeven te worden voorzien. Voorwaarde is wel dat het buitenlandse logo van overheidswege is vastgesteld ten behoeve van het gescheiden houden en gescheiden afgeven van produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval zijn. Zo zal bijvoorbeeld de in Duitsland op verpakkingen gehanteerde «Grüne Punkt» het kca-logo niet kunnen vervangen. De aanduiding is niet vastgesteld om consumenten te wijzen op gescheiden inzameling en afgifte. De aanduiding geeft slechts aan dat de producent van de betrokken verpakking betaald heeft voor deelname aan het systeem van gescheiden inzameling van verpakkingen. De aanduiding betreft bovendien niet produkten die in het afvalstadium klein chemisch afval zijn en is ook niet van overheidswege voorgeschreven.

Artikel 6

Het besluit is gebaseerd op het hoofdstuk Afvalstoffen van de Wet milieubeheer. Inwerkingtreding van dit hoofdstuk is voorzien per 1 januari 1994 in werking. Het besluit treedt 1 juli 1994 in werking.

Het besluit kan naar verwachting eind december 1993 in het Staatsblad worden geplaatst. De periode tussen plaatsing in het Staatsblad en inwerkingtreding van het besluit zal ongeveer zes maanden bedragen. Hiermee wordt producenten en importeurs van produkten de gelegenheid gegeven de voor het aanbrengen van het kca-logo noodzakelijke voorzieningen te treffen. Op 1 juli 1994 zal ook de ministeriële uitvoeringsregeling, waarin onder meer het logo en de concrete produkten waarop het dient te worden aangebracht zullen worden aangewezen, in werking treden. Ingevolge het tweede lid behoeven produkten die op 1 juli 1994 reeds door de producent of importeur in Nederland op de markt zijn gebracht, tot 1 juli 1995 niet te zijn voorzien van een logo. Hetzelfde geldt voor produkten die op die datum in het buitenland reeds zijn vervaardigd. Ook deze produkten behoeven tot 1 juli 1995 niet van het kca-logo te zijn voorzien. Nagegaan is welke overgangstermijn voor aanduidingsverplichtingen wordt gehanteerd in besluiten op grond van de Warenwet en de Wet milieugevaarlijke stoffen. In de meeste gevallen wordt in die besluiten een overgangstermijn van zes à negen maanden gehanteerd. Er is dan ook onvoldoende aanleiding om in dit besluit een langere termijn dan een jaar voor te schrijven. Een langere overgangstermijn zou ook teveel afbreuk doen aan de duidelijkheid voor de consument. Gedurende de overgangstermijn zijn er immers zowel produkten mét als zonder een logo op de markt.

10. Toelichting bij de bijlagen

In bijlage 1 zijn de categorieën van produkten aangewezen die van een logo dienen te zijn voorzien. Als eerste zijn aangewezen de batterijen die niet vallen onder Richtlijn 91/157/EEG. Voor batterijen die wél vallen onder die richtlijn is namelijk door de Europese Commissie de afvalcontainer met een kruis erdoor als inzamelaanduiding vastgesteld. Het zijn de oplaadbare batterijen als nikkelcadmium en lood batterijen, en de kwikoxide batterijen die deze Europese aanduiding met ingang van 1 januari 1994 dienen te voeren. Daarnaast zal de aanduiding ingevolge de richtlijn ook op accu's dienen te worden aangebracht. Zoals aangegeven onder punt 4 van de toelichting zal de categorie batterijen evenwel in verband met het inmiddels in procedure gebrachte ontwerp-besluit verwijdering batterijen, niet nader worden aangewezen in de ministeriële regeling.

Alhoewel gasontladinglampen uit het oogpunt van energieverbruik kunnen worden aangemerkt als een milieuvriendelijk produkt laat dit onverlet dat ze in het afvalstadium dienen te worden aangemerkt als klein chemisch afval en gescheiden moeten worden ingezameld. Gasontladinglampen vallen dan ook onder het besluit en dienen te worden voorzien van het kca-logo. Het kca-logo hoeft het aankoopgedrag van de consument niet negatief te beïnvloeden: de consument is inmiddels voldoende op de hoogte van de energiezuinigheid van deze lampen. Inzameling via het kca-depot hoeft bovendien geen afbreuk te doen aan de sinds kort bestaande mogelijkheid om deze lampen te verwerken ten behoeve van het terugwinnen van metalen en andere stoffen.

In bijlage 2 zijn de categorieën van produkten aangewezen waarvan de verpakking dient te zijn voorzien van het logo. Met verpakking wordt bedoeld de rechtstreekse verpakking van de in deze bijlage genoemde vloeibare, pasteuze of gasvormige produkten, niet de eventuele omverpakkingen. Slechts ingeval van een verpakking met een nominale inhoud van 5 ml of minder mag het kca-logo, in verband met de geringe omvang van deze verpakking, worden aangebracht op de omverpakking van het produkt.

Onder het besluit vallen onder meer de bestrijdingsmiddelen die worden gebruikt in huishoudens. Zoals aangegeven onder punt 4 van de toelichting zal de verplichting tot het opbrengen van het kca-logo worden opgenomen in de Beschikking samenstelling, indeling, verpakking en etikettering bestrijdingsmiddelen. Zodra de wijziging van die Beschikking in werking treedt, zal de nadere aanwijzing van bestrijdingsmiddelen in de ministeriële regeling kunnen vervallen. Niet onder het besluit vallen de professioneel te gebruiken of gebruikte bestrijdingsmiddelen. Voor de gewasbeschermingsmiddelen geldt vanaf 1 januari 1989 het Convenant inzake resten en gebruikte verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen. Deze bestrijdingsmiddelen zijn te herkennen aan een specifieke aanduiding die aangeeft dat ze onder het convenant vallen. In dit convenant worden ondermeer regels gegeven voor het verwijderen van lege en nog gedeeltelijk gevulde verpakkingen van bestrijdingsmiddelen. Onderdeel van deze regels vormt de verplichting om op de verpakking de wijze van verwijderen aan te geven.

Verf en lijm worden in BAGA aangewezen als gevaarlijke afvalstoffen, onder de voorwaarde dat ze niet volledig zijn uitgehard. Verpakkingen met restanten verf of lijm zijn dan ook in beginsel aan te merken als klein chemisch afval en dienen ingevolge het besluit te worden voorzien van een kca-logo. Wanneer er in de verpakking geen verfstoffen meer

aanwezig zijn is de verpakking zelf geen klein chemisch afval. Dit geldt overigens voor alle verpakkingen en restanten van produkten, genoemd in bijlage 2 van het besluit.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. G. M. Alders